

ה איש של תשנ"א יכול היה להיות דמות מדינית. כל הנסיבות התאימו לכך. לפי תורת האסטרולוגים, קורים מאורעות חשובים כאשר כוכבים שונים נמצאים במצב מסוים, ויוצרים ביחד מערך מתאים. אולם גם לפי תורתם, אין שעות הכוכבים יוצרות את המאורעות כשלעצמם. דרוש האדם המבין את שעת-הכוכב, כדי לנצל את השעה. אנשים גשמיים יותר אינם מאמינים בגרמי-שמיים, אלא בגורמים מדיניים. גם אלה יוצרים, לפעמים, מצב מיוחדים, תוך שילוב כוחות שונים למערך מתאים. המדינאי הגדול הוא האיש המבין את מהותו של מערך כביחולף זה, ומנצלו להשגת יעדיו. כזה היה זייד בן גוריון בתש"ח, כאשר הבין שיש להכריז על הקמת מדינת ישראל בשעה ששתי מעצמות העולם דאו — ארצות-הברית וברית-המועצות — תומך כות בעצמאות ישראל, כל אחת בגלל האינטרסים שלה. הוא היה איש התקופה.

גולדה בהלוויית יצחק טבנקין: ביקור הגברת הזקנה

נסיגה לגבולות הקודמים, לראות בשליטת ישי ראז במרבית השטחים המוחזקים, מממשלת קבע".

האיש שדחה את דיין בכיוון זה היה גיסו ויריבו, שהפך בתשנ"א לראש הנהלת תנועת-החרות. בתפקיד זה, מידא עזר וייצמן את התפקיד המסורתי של הרביוניזם הציוני בגידוליו השונים: לבטא בקוליקודות מדיניות אשר מפא"י ויורשיה מבצעים אותה בשקט. הניגוד בין האופוזיציה הימנית ובין הקואליציה הממשלתית היה מלאכותי. גולדה ודיין עשו, בהירות

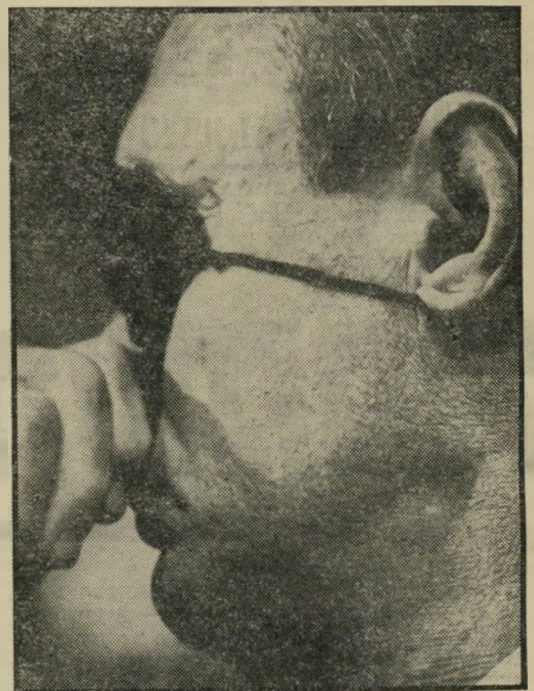
בעולם הערבי, אחרי שחיטת הקומוניסטים בכורדאן ועזייתו של רמנוג לאומני אנטי סובייטי כלוב.

האמריקאים מצידם המשיכו במאמצייהם למנוע הסתבכות עם ברית-המועצות במרחב השמי. שרי-החוק ויליאם רוג'רס סיכן את שמו ומעמדו בשליחות-שלום, במרחב, ועוזרו הנמרץ, ג'וזף סיקסו, פעל ללא ליאות להשגת הסדר, בטיילו בין קאהיר, ירושלים וושינגטון. סין היתה עדיין רחוקה, אך גם היא השמיעה רמוים ראשונים זוהרים על נכונות להשלים עם מציאות ישראל.

בתשנ"א נוצר מערך דומה למען השלום. מזה זמן רב לא נמצאו כל הכוכבים בשמיים המדיניים במצב כה מתאים.

מצריים עיפה מן המלחמה ומן ההסתבכות הכל-ערבית. מי שחשש שמותו של גמאל עבד-אל-נאצר, איש-השנה של תשט"ו, שנפטר בימים האחרונים של תשל"ג, יקבור את סיכויי השלום — טעה. בחסות יורשו, אנוואר אל-סאדאת, קם במצריים מישטר פחות יומרגי, יותר מעשי. גבר הרצון לעסוק בבעיות מצריים עצמה, לזנוח שאיפות כל-ערביות.

וכך, עוד במחצית הראשונה של תשנ"א, קרה המעשה ההיסטורי: נשיא מצריים, האיש החשוב ביותר בעולם הערבי, ביטא את הפסוק שאסור היה במשך דור להעבירו על דל שפתיו

תלי ליל

ולרוב בשקט, את אשר דרשו מנתם בנין ועור וייצמן בפה מלא ובלי צורך בהזירות. וכך קרה שרק פעם אחד זכה וייצמן השנה למירסום רבתי, וזה לא היה על רקע מדיני — כאשר הסתבר בתאונת-דרכים קטלנית.

כל גרמיה-שמויים המדיניים היו כמקומם. שעתיה-כוכבים התאימה.

גולדה: תקועה במקום

אדם שעתיה-כוכבים יכולה רק להוליד הודמנות. דרוש אדם כדי לנצל אותה למעשה יוצר. אינו נמצא אדם כזה, היה הופך איש השנה של תשנ"א.

הוא לא נמצא. העלילה חיפשה גיבור, והוא לא נמצא. גולדה מאיר נשארה תקועה במקום, כבולה למושגי האתמול, הלוחמת האחרונה של המלחמה הקרה — כמו צ'אנג קיישיק בן דורה, בקצה השני של אסיה.

פעם אחת, השנה, היה נדמה כאילו זזה הגברת הזקנה. היא נתנה ראיון לטיימס של לונדון, ציירה בו מפת-שלום אפשרית. אולם כבר למחרת היום נסתבר, כי היתה זאת תגובה מבהלת על חשש מפני אמבארגו אמריקאי. היא מהרהרה להתכחש לדבריה, המשיכה לעמוד תקועה במקומה, כאילו לא קרה דבר.

שקטוניה של אשה זו כנורד ישראל בתשנ"א היה טרגדיה לאומית.

דיין מקשיב: פו"ס במקום או"ם

של ערבי: אני מוכן להכיר בקיומה של מדינת ישראל ולכרות עימה חוזה-שלום רשמי.

לא היה זה פסוק חד-פעמי. כימעט כל מעשיו של אל-סאדאת, לפני ואחרי כן, הוכיחו כי זהו תוצאה אובייקטיבית של האקלים החדש במצריים. אמנם שילם פה ושם מס-שפתיים למושגים הקודמים, אולם הכיוון של מעשיו היה חד-משמעי. הוא בא לידי ביטוי עליון בסוף תשל"א, כאשר ביטל את השם הנאצרי של המדינה (הרפובליקה הערבית המאוחדת) והחליפו בשם שהדגיש את הייחוד המצרי ("קהיליית מצריים הערבית"). הפלסטין, מוקד הסיכסוך הישראלי-ערבי מאז ראשיתו, פנו עורף למישטר הירדני, ששחט את אחיהם בהמוניהם, וגם לתורת הפידאיון, שהוכיחו את חולשתם מול שחיטה זו. בגדה המערבית, במיזרח הירדן, במחנות הפליטים וגם ביחידות הפידאיון גברה ההכרה שיש צורך להשיג עצמאות פלסטינית, וכי הדבר ייתכן רק בהסכמת ישראל.

רבי: האלם בעל-כורחו

התקרב יותר לדמות איש-השנה אויבו של וייצמן זה מזה ארבע שנים, חברו-לנושק לשעבר, שהוא סיפוס הצבר המצפוני, בעל האישיות המסוגרת והדיבור האיטי, עורר נגדו כימעט את כל הכוחות של המימסד בישראל. גולדה מאיר, שטיפחה אותו, סירבה למלא את התחייבותה ולצרפו לממשלתה. אבא אבן השלים עימו רק בקושי. הימין התנפל עליו כעל תבוסתן. לשווא פנה רבין ישר אל דעת-הקהל הישראלית, הזהיר כי הקו הנוכחי יוביל למלחמה, שבה לא תחוש ארצות-הברית לעזרת ישראל, אפילו תתערב בה ברית-המועצות. כשגוריו, היה כוח-השפעתו מוגבל. ללא בסיס מדיני משלו, לא יכול היה להילחם על דיעותיו.

רבין מצא את עצמו כמזכרו של נביא אשר נבואותיו טרם התגשמו.

בהשמיצו את נבואותיו בשוק, נתקל באדישותו של המון, שחי בהווה ואינו מבין את צפונות העתיד. בשנה שבה שבתה האש בחיות, שבה לא התפתחו לחצים מדיניים קיצוניים, ושבה היה נדמה כי הכל יכול להימשך כך לנצח — הוא היה איש שלא בעיתו.

מבחינה מדינית וצבאית, היתה תשל"א גן-עדן של טיפשים. הסיכויים בתבואה, הסכנות היו חבויות בחיקו של העתיד.

הפסקת-האש הטביעה את חותמה על חי המדינה. היא יצרה את המאורעות האמיי תיים של תשנ"א.

שעת הכוכבים

ברית המועצות, שרבים ראו בה אויבת מושבעת של ישראל, גילתה נטייה גוברת להינתק מהרפתקת בינלאומיות יקרות והסרות-תכלית. במשך כל תשל"א עשתה מאמצים זהירים לשינוי יחסיה עם ישראל. שגרירה נפגשו עם דיפלומטים ישראלים, סוכן סובייטי נשלח לקיום מגעים בישראל, משלחת ישראלית הוזמנה לברית-המועצות, ובאחד מימי השנה אף נפוצה בעולם השמועה שגולדה מאיר עצמה נפגשה עם נציגים סובייטיים בלואסלנד.

באותה שעה התרופפו העמדות הסובייטיות